

ONTWIKKELINGEN IN WATERSECTOR NOODZAKEN TOT HERBEZINNING

Veel ideeën, maar weinig consensus waterschappen

Dat de waterschappen in de komende eeuw blijven bestaan is duidelijk. Ook de deelnemers aan het debat 'De waterschappen in de 21e eeuw, ontwikkelingen en gevolgen van een overheidslaag in beweging', dat 14 juni j.l. in Rotterdam werd gehouden, waren daar eensgezind over. Maar hoe de waterschappen hun taak uitvoeren, hoe de verkiezingen en de financiering geregeld moet worden, en zelfs welke taken het waterschap moet gaan uitvoeren is veel minder duidelijk. Tijdens de lezingen werd zelfs het idee geopperd om provincies en waterschappen te laten samengaan, maar dat viel niet in goede aarde bij de aanwezigen.

De Nederlandse waterschappen bestaan al zo'n acht eeuwen, maar vooral de vorige eeuw is veel veranderd. Van de ongeveer 2700 waterschappen in 1900 zijn er nu nog 57 over, en in de toekomst zullen nog meer fusies plaatsvinden. Ook veranderende regelgeving is hier debet aan. Volgens directeur van de Unie Van der Kluit is het van belang voor de waterschappen om niet te wachten met het implementeren van maatregelen tot een bepaald besluit daadwerkelijk goedgekeurd is. Door de interactieve besluitvorming is het mogelijk als het ware 'vooruit te werken', omdat het afronden van besluitvorming jaren kan duren. Ook denkt Van der Kluit dat overleg tussen waterschappen en ruimtelijke ordenaars belangrijk is: waterschappen moeten niet alleen ruimte claimen, maar ook rekening houden met die ruimte. Daarom spreekt hij ook liever over 'water als meesturend principe' dan over 'water als ordenend principe'. In de toekomst ziet hij meer schaalvergroting. Van der Kluit verwacht dat de zorgplicht van waterschappen (sterker) wettelijk verankerd wordt, zodat meer duidelijkheid (en ruimte) ontstaat voor marktwerking. Ook vindt hij dat gekeken moet worden naar de vorm en opzet van de waterschapsverkiezingen.

Over die verkiezingen had de volgende spreker, dr. M. Boogers van de Katholieke Universiteit Brabant, het nodige te zeggen. In opdracht van de waterschappen in het Hollands Noorderkwartier heeft hij samen met professor Tops onderzoek gedaan naar de vorming van all-in waterschappen, en hoe die het best kunnen voldoen aan de eisen die aan moderne waterschapsorganisaties worden gesteld. Volgens Boogers is de huidige trits (belang, betaling, zeggenschap) erg modern,

en gebaseerd op het nutsprincipe. De trits moet volgens hem dan ook niet worden afgeschaft. In zijn lezing ging Boogers verder in op de vraag hoe het bestuur van de waterschappen een moderne(re) invulling kan krijgen. Naar aanleiding van de laatste waterschapsverkiezingen is een aantal discussies opgeblaaid, onder andere over de bestuursamenstelling en de verkiezingssystematiek. Boogers had vier scenario's opgesteld voor de verkiezingen en de bestuursamenstelling: interactieve beleidsvorming, een lijstenstelsel gekoppeld aan provincialisering van de waterschappen, een restauratie van de waarborgdemocratie en tenslotte het revitaliseren van de waarborgdemocratie. Zijn lezing lokte veel discussie uit.

Financiën

Dijkgraaf Togtema van Wetterskip Fryslân, ex-voorzitter van de commissie die onderzoek heeft gedaan naar een eventuele hervorming van de waterschapsbelasting, ging in op het rapport van de commissie, 'Waterschapsbelastingen in de 21 eeuw'. Op dit moment is de Unie van Waterschappen bezig om tot een eensluidend standpunt over het rapport te komen. Op 8 september zal het algemeen bestuur van de unie van gedachten wisselen over het concept-standpunt van het dagelijks bestuur. In oktober brengt de unie het standpunt naar buiten. In november gaat het rapport dan, samen met dat standpunt, naar de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat met het verzoek om de financieringsvoorstellen wettelijk te verankeren.

Volgens Togtema zijn de reacties op het rapport wisselend, van positief tot voor bepaalde onderdelen negatief. Hij verwacht dat over enkele punten nog discussie

gevoerd zal worden, zoals over de toepassing van een watersysteemheffing voor eigenaren van onroerende zaken en over de noodzaak tot classificatie bij watersysteembeheer.

Dijkgraaf Van der Vlist ging in op de komende veranderingen van zijn eigen waterschap, het Hoogheemraadschap van Uitwaterend Sluizen in Hollands Noorderkwartier (US). Samen met vijf inliggende waterschappen heeft US een ontwerp-waterbeheersplan voor de komende tien jaar opgesteld. De zes waterschappen gaan fuseren tot één all-in waterschap. Dat nieuwe waterschap zou op 1 januari 2003 van start moeten gaan. Maar US is ook voor die tijd al bezig met nieuwe ontwikkelingen. Zo werkt het hoogheemraadschap op dit moment aan een (niet commercieel) afvalwaterketenbedrijf, werkt het samen met gemeenten en het waterleidingbedrijf PWN (bijvoorbeeld een proef met het waterspoor) en kijkt het naar de mogelijkheid om waterdiensten voor de industrie te leveren. Van der Vlist verwacht in de toekomst een schaalvergroting van de zuivering, een ontwikkeling naar waterketenbedrijven en meer uitbesteding van diensten door de waterschappen.

Knuppel in hoenderhok

Waarnemend dijkgraaf Van der Hoef van het Waterschap Zeeuwse Eilanden gooide de knuppel in het hoenderhok door zich af te vragen of het niet efficiënter zou werken om de waterschappen op te laten gaan in de provincies. Tenslotte overlappen de taken van provincie en waterschap elkaar gedeeltelijk, volgens hem, en ontstaan voor andere taken hiaten. Volgens Van der Hoef zou een opgaan van de waterschappen in de provincie voor meer betrokkenheid van de burgers en een democratische inbedding, een hogere efficiency en een eenvoudiger structuur. Deze stellingen leidden tot een felle discussie in de zaal.

Het debat werd afgesloten met een paneldiscussie tussen VVD-Tweede Kamerlid drs. Klein Molekamp, SGP-Tweede Kamerlid mr. dr. J. van den Berg, ir. Van Wijnbergen van het Zuiveringschap Limburg, drs. Van der Hoef en dijkgraaf Togtema over de onderwerpen die gedurende de middag al aan bod waren gekomen. Dit debat toonde aan dat alle waterschappen zich ervan bewust zijn dat de toekomst nog volop veranderingen met zich mee zal brengen, maar dat de vraag welke veranderingen dat precies zullen zijn en hoe deze bereikt moeten worden vooralsnog niet eensluidend beantwoord kan worden. ■